

KONINKLIJK VERBOND VAN VADERLANDSMINNENDE KRINGEN VAN ANTWERPEN

Nr. 4 maart 2021 – april 2021

Edito

“*O tempora, o mores ... o tijden, o zeden.....*” haalde Cicero aan in zijn eerste Catilinarische rede voor de Romeinse senaat, meer dan 2000 jaar geleden. Zoals “*in illo tempore (indertijd)*” denken de meeste onder ons er ook nu allicht bij “*het zou in onze tijd niet waar geweest zijn*”.

Beslissingen in het algemeen belang worden niet meer genomen op basis van de rede, maar zijn het gevolg van politieke compromissen.

Via de media worden we overspoeld met beelden van ontspoorde lockdown-feestjes, rellen in Brusselse parken, opstootjes in Knokke, onverantwoord gedrag aan de boorden van de Schelde te Antwerpen. Ondertussen zien we dat de ziekenhuiscijfers weinig bemoedigend zijn. De ziekenhuisopnames dalen wel, maar met een slangengangetje van jewelste. Ook de bezetting van de afdeling intensieve zorgen blijft hoog.

Maar toch is er hoop. De covid-vaccinatiecijfers stijgen met de dag. Enerzijds houdt een groot aantal van de bevolking zich nog wel aan de regels – anderzijds zien we zien dat steeds meer mensen egoïstischer worden. Iedereen vindt dat hijzelf (of zijn sector) prioritair moet behandeld worden, Waar is de **solidariteit** ??? We moeten stoppen met te zeuren over perspectieven. Het wordt hoog tijd dat iedere burger (ook de jongere) van ons land, de horeca, de evenementensector, de sportwereld, de politici en de virologen voor eens en altijd aan hetzelfde zeel trekken en doen wat er van ons verwacht wordt.

Hoop doet leven..... de laatste loodjes wegen het zwaarst... achteraf is de voldoening des te groter.

KALENDER

K.V.V.K. (Koninklijk Verbond van Vaderlandsminnende Kringen)

Het blijft kijken door een dikke mist wat 2021 ons verder qua activiteiten kan bieden. Plannen en intenties zijn er voor het houden van een Algemene Vergadering en het organiseren van een zomer- of herfstreceptie, het uitnodigen van een relevante spreker voor een voordracht, een quiz met “Breugheltafel” over allerlei onderwerpen die betrekking hebben op ons land (o.a. vaderlandse geschiedenis). Gezien de evolutie van de coronaproblematiek is het uiteraard voorbarig betrouwbare data voorop te stellen

Info: Secretariaat –Koninklijk Verbond van Vaderlandsminnende Kringen (K.V.V.K.) – p/a Ronald De Vré, Rommersheide F 17 – 2960 Brecht. GSM: 0471 114 512. Mail: kvvk.secretariaat@gmail.com

Militair Commando Provincie Antwerpen

Normaliter is er elke laatste donderdag van de maand de “**Drink van de Vriendschap**” die doorgaat in de salons van het Militair Provincie Commando, Belgiëlei 117, 2018 Antwerpen. Voorlopig gaat deze **niet** door.

Het **Lenteconcert** van wo **5 mei 2021** is verschoven naar de **Herfst** op **di 5 oktober 2021**

VOV (Vriendenkring van de Officieren van de Veldtochten)

Een planning zal opgemaakt worden in functie van de dan uitgevaardigde corona – maatregelentoestand.

Inlichtingen: Jos Voet. 0475-27 53 58. jozefvoet07@gmail.com .

N.V.V.S. (Nationale Vriendenkring Veteranen van de Strijdkrachten) – afdeling Antwerpen)

Rekening houdende met de coronaproblematiek zal het bestuur een programma 2021 opmaken.

Zaterdag 16 oktober 2021: 28ste Jaarfeest in **Restaurant De Basiliëk**, Hovestraat 69, 2650 Edegem. (Dus **niet** in het Dennenhof in Brasschaat zoals eerst gemeld) Verdere info over uur, menu en prijzen volgt later.

Info: Erik Vindevoghel – nvvs-vindevoghel@skynet.be . 03-644 15 14.

Nationale Vereniging Miliciens en Beroepsmilitairen van België vzw (N.V.M.B.B.)

‘ Ondanks de nog aanhoudende covid-19 pandemie, hebben wij in 2021 toch activiteiten gepland. Zalen, traiteurs en optredens dienen nu reeds gepland en vastgelegd, en dat zonder zekerheid in de toekomst of ze allen kunnen plaats vinden. Wanneer de feestzalen geen waarborg kunnen bieden of bevestigen op veiligheid, dient een bepaalde activiteit uitgesteld of afgelast te worden. De gezondheid van onze leden is dan onze eerste zorg! Zeer vele van onze leden zijn op rust en dus risicopatiënten!’

Zo 9 of Zo 16 mei 2021: Jaarfeest 2021 in optie. (onder voorbehoud)

Zo 13 juni 2021: N.V.M.B.B. Nationaal – Bijzondere Algemene Ledenvergadering om 10u00 in het Ekers Hof “Akerzaal”. Mogelijkheid voor deelname aan warme maaltijd – 37,00€ p/p (Preisoep/Filet van speenvarken, Bavarois, Koffie, 2 drankjes). Inschrijven voor de maaltijd kan na storting van het bedrag vóór 4 juni 2021 BE69 9730 7506 3078 NVMBB, Prinshoeweg, 139 bus 2, 2180 Ekeren. Gelieve naam en aantal personen te vermelden. Betalen kan ook via de bestuurders van de afdeling.

Wo 21 juli 2021: Nationale Feestdag te Ekeren met plechtige eredienst in de Sint-Lambertuskerk en bloemenhulde aan het Monument Gesneuvelden beide Wereldoorlogen te Ekeren-Centrum. Na de plechtigheid wordt door het district een drink aangeboden.

Za 31 juli 2021: Herdenking met bloemlegging aan het Monument van Koning Boudewijn door de N.V.M.B.B. Regio Noord & Midden West-Vlaanderen en de Stad Roeselare te 17u00 op het Koningin Astridplein te Roeselare.

Zo 01 augustus 2021: Herdenking Monument Koning Albert I en de Helden van de IJzer te Nieuwpoort. Aanvang 10u00 met vaandels en bloemlegging -NVMBB.

Ma 06 september 2021: Herdenking van de 22 gefusilleerde personeelsleden in 1944 van de Merksemse Elektriciteitscentrale Interescout. Herdenkingsplaats aan de Elektriciteitsmaatschappij Elia te Merksem – Vaartkaai 2 te 2170 Merksem.

Zo 10 oktober 2021: Herdenking Karel Cogge – N.V.M.B.B. Regio De Westhoek , optocht naar- en bloemenlegging aan het Borstbeeld Karel Cogge te Veurne. Receptie en maaltijd in het OC De Zonnebloem – Zuidstraat te 8630 Veurne. Bij deelname is inschrijven noodzakelijk.

Zo 17 oktober 2021: Familiedag met Bingo. In het Ekers Hof “Akerzaal” om 14u00. Mogelijkheid tot deelname aan en kleine, warme maaltijd.

Info: Hendrik Van Eecke 0476- 67 02 05 - E-mail : hendrik.van.eecke@tproximus.be

KKROA (Koninklijke Kring Reserveofficieren Antwerpen).

Een planning 2021 wordt opgemaakt i.f.v. de corona-maatregelen.

Info: Maj (R) Paul De Ridder, Tweebunder 14 – 2650 Edegem – paul.deridder1@skynet.be – 0472-25 23 14.

N.V.I.L. (Nationale Vereniging der Invaliden van het Leger)

Za 16 oktober 2021: Sectie Antwerpen – Algemene Statutaire Jaarvergadering met bijhorend feestmaal (onder voorbehoud).

Info: k.gijsen@belgacom.net

Dag der Zeelieden

DAG DER ZEELIEDEN

INRICHTEND KOMITEE

JOUR DES MARINS

COMITE ORGANISATEUR

De voorzitter van 'De Dag der Zeelieden' Kapitein t.l.o. Alain Pels en het bestuur, laten weten dat de plechtigheid ter herdenking van de gesneuvelde zeelieden in W.O. I en II zeker zal doorgaan in september 2021.

Het Hof is eveneens reeds op de hoogte van deze beslissing.

De modus vivendi van de plechtigheid kan nu nog niet definitief vastgesteld worden. De plechtigheid zal plaats vinden conform de dan geldende coronamaatregelen.

In de oorlog had de Herdenking plaats gedurende de bezetting. Nu gaat deze door tijdens coronacrisis.

(Kapt. t.l.o. Alain Pels – Ch. Eng. Off. t.l.o. Georges Bogaert)

Info: email – dagderzeelieden@proximus.be

O.V.S. (Oud-strijders Vriendenkring Schoten)

Een planning 2021 wordt opgemaakt, in functie van de geldende coronamaatregelen (info volgt later)

Info: Secretaris - Jef Boex – 03-6578.04.68 - GSM 0496/53.10.53 of Leona Van Gastel – GSM 0496-46.96.43.

KNVRO – Kempen (Koninklijke Kring Reserve Officieren Kempen)

De Algemene Ledenvergadering, de daguitstap naar Eindhoven met bezoek aan het DAF museum en het bezoek aan EURIDICE te Dessel zijn in voorbereiding onder voorbehoud van de coronamaatregelen.

Zo 09 mei 2021: Stad Turnhout - viering Einde WO II, **wo 21 juli 2021, zo 26 sept 2021** Viering 77 jaar Bevrijding Turnhout, **do 11 november 2021** Viering 103 jaar Wapenstilstand WO I – (onder voorbehoud)

Za 27 nov 2021: jaarlijks banket – Feest van de Koning in de Notelaar te Kasterlee (in voorbereiding onder voorbehoud coronamaatregelen).

Info: marc.nuyens@telenet.be , 014-72 30 24, 0476-99 71 96.

FRALEF (Fraternelle des anciens de la Legion Etrangère):

Maandelijkse vergaderingen. Tot nader bericht zijn alle maandelijkse vergaderingen opgeschort. De leden zullen tijdig verwittigd worden van de heropstart van de vergaderingen.

Inlichtingen: Eddy Vanhamel – secretaris – 0493-066 345 - vanhamel@me.com

FoxNov – Militaire Vriendenkring vzw

Wegens coronamaatregelen zijn alle activiteiten tot nader orde opgeschort. Zodra er positieve vooruitzichten zijn, zal er een nieuwe agenda opgemaakt worden

Info: Robert Bals – Voorzitter/CO - 0475 63 34 07 – robert.bals@telenet.be

Vuurkruisers en Oud-strijders Berchem

Planning i.f.v. geldende coronamaatregelen

Meer info: Michel Wolters van der Wey. 0449 42 61 87.

Koninklijk Verbond Veteranen Leopold III – IMOS Afdeling Antwerpen

Planning 2021, i.f.v. coronavoorschriften, wordt opgemaakt. Info later.

Info: Boex Jef – Voorzitter Kon. Verbond L.III – Tel. 03-658.04.68 – GSM: 0496/53.10.53

Havermans Raymond – Voorzitter IMOS – Antwerpen tel. 03-457.39.10

ERFGOEDGILDE

Agenda 2021 zal opgemaakt en medegedeeld worden i.f.v. corona-maatregelen.

Inlichtingen: info@erfgoedgilde.be – www.erfgoedgilde.be . Willy Van den Bulck - secretaris Erfgoedgilde - willy.van.den.bulck2@telenet.be .

Polars Bears – 2nd Branch – n° 1 Belgian Branch

Planning 2021 i.f.v. corona-maatregelen.

Noteer alvast **zaterdag 23 oktober 2021** voor de **volgende plechtigheid** te Wuustwezel..

NSB – Gierle

De **Herdenking Wereldoorlog II** van **17 mei 2020** werd geannuleerd. **Nieuwe datum 2021: zondag 16 mei.**

Info: Paul Mellaerts – paulmellaerts@hotmail.com

Monumentaal kunstwerk op komst in Fort van Breendonk **“Oog in oog met het verzet”**

De **Nationale Confederatie Politiek Gevangenen en Rechthebbenden** (NCPGR) zorgt voor een blijvend en beklijvend nieuw monument in het Fort van Breendonk. Het werk van kunstenaar **Tom Frantzen** heeft de titel *Ode aan het verzet*. Een gigantische laars tracht het ‘verzet’ te vertrappelen, maar het verzet wijkt slechts gedeeltelijk. *“Met dit monument wil de NCPGR iets tastbaars voor de toekomst achterlaten”*, klinkt het.

“Er zijn op dit moment een negentigtal politiek gevangenen in België nog in leven. Onze vereniging houdt binnenkort op te bestaan, tenzij jeugdigen zich er verder willen voor inzetten. Dat hoop ik heel erg. De jongste die het statuut politiek gevangenen kreeg, is inmiddels ook een tachtiger en hij werd letterlijk in gevangenschap geboren”, zegt de nationale voorzitter van de NCPGR, Edmond Eycken. Hij hoopt dat er nog wat sponsors te vinden voor dit project. De bedoeling is om het kunstwerk begin september 2021 officieel in te huldigen. Die datum valt dan symbolisch tezamen met de bevrijding op 4 september van Willebroek en omstreken door de geallieerden in 1944.

De kunstenaar vatte het idee op om een reusachtige laars in cortenstaal te ontwerpen die een tiental verzetslieden, letterlijk, probeert te vermorzelen onder de hak. “Die laars staat voor dictators die letterlijk het leven van anderen trachten te verpletteren”, vertelt Tom Frantzen. “De mensen die ik heb geboetseerd worden in brons gegoten en zijn qua uitstraling heel divers. Twee mensen proberen de hak met de voeten en de rug tegen te houden om de anderen de ‘vrijheid’ te geven.” Een andere persoon heeft een vredesduif vast. Dat is een gegeven met een dubbel verhaal. Enerzijds wil ik daarmee de duif als communicatiemiddel in die tijd eren, anderzijds wil ik met de vredesduif de vrede helpen uitdragen. Een dame die bij een omgevallen kinderwagen ligt vertegenwoordigt dan weer het smokkelen van wapens voor het verzet via een dubbele bodem in deze kinderwagen... Of de samenvattende universele gedachte: de drang naar vrijheid”, legt hij gedreven uit.

(Jan Boey - GVA)

De sokkel van dit indrukwekkend monument is reeds geplaatst. **Het bestuur K.V.V.K. besloot unaniem om een financiële bijdrage te leveren.**

Wie een bijdrage wenst te leveren aan de verwezenlijking van dit kunstwerk kan een storting doen op rekening BE37 7360 4449 0328 met de vermelding ‘Monument Breendonk’. (elk bedrag, groot of klein, is welkom)

De N.C.P.G.R. dankt iedereen bij voorbaat voor zijn gewaardeerde bijdrage

Breendonk - Kroniek van een vergeten kamp

75 jaar na de bevrijding lijkt **Breendonk** verder weg dan ooit.

Na 1945 overheerste vreugde en opluchting. Maar langzaam daalde de stilte neer over het kamp. Nochtans zeggen overlevenden dat Breendonk – oorspronkelijk bedoeld als ‘opvangkamp’ – Auschwitz, Mauthausen en Belsen overtrof. Daar zaten tienduizenden mensen samen en kon je met wat geluk nog onderduiken in de anonimiteit. Breendonk was veel kleiner. De SS-bewakers kenden iedereen persoonlijk. De dood was dichterbij. **In Breendonk. Kroniek van een vergeten kamp weeft Jos Vander Velpen op basis van de archieven en de processen na de Tweede Wereldoorlog de lotgevallen van gevangenen – Joden, communisten, verzetslui – aaneen tot een totaalbeeld.** Dat doet hij zonder frivoliteiten, dubieuze sentimenten of overbodige uitweidingen. Ieders verhaal is volstrekt uniek en daarom alleen al de moeite waard. Het resultaat is **een fascinerend en aangrijpend portret van een vergeten kamp.**

Met een voorwoord van Jeroen Olyslaegers en een coverillustratie van Jan Vanriet.

Het boek kost 25,00 € voor een gesigneerd exemplaar en kan besteld worden via het e-mailadres cnppa.ncpgr@warheritage.be en storting op rekeningnummer BE83 3100 5433 2315 (vermelding naam en adres). De verzendingskosten zijn ten laste van N.C.P.G.R.

(De auteur, meester Vander Velpen moet wel nog even langs komen op het secretariaat om het boek te signeren. Dit vraagt dus een zekere tijdsperiode bij het verzenden na betaling).

Info N.C.P.G.R.: cnppa.ncpgr@warheritage.be – 02/737 79 45 – Jubelpark 3, 1000 Brussel. Edmond.eycken@telenet.be .

Militaire hulde voor 100-jarige Pieter Coussaert

Pieter Coussaert uit Nieuwpoort werd op donderdag 1 april 2021, dag op dag een eeuw geleden, geboren. Vandaag is hij de oudste Belgische overlevende die op 6 juni 1944 aanwezig was toen de geallieerden landden in Normandië.

Samen met de 75e verjaardag van de Marine werd het eeuwfeest uitgebreid gevierd met een bezoek van Admiraal Jan De Beurme, chef Marinecomponent, aan Pieter Coussaert in het woonzorgcentrum De Zathe in Nieuwpoort én een helikopterovertocht.

Royal Navy Section Belge

Tijdens de Tweede Wereldoorlog trok Pieter Coussaert onvoorzien naar Groot-Brittannië. Het vissersschip waar hij als matroos op werkte werd door de Engelsen in beslag genomen en vervolgens als patrouillevaartuig ingezet. Daarna werd hij bij de Royal Navy Section Belge in 1941 ingelijfd.

invasie in Normandië

Vandaag is Pieter één van de twee nog levende Belgische overlevenden die op 6 juni 1944 de invasie in Normandië heeft meegemaakt. Hij diende toen als kanonnier aan boord van de HMS Buttercup, het schip dat gedurende maanden de veilige overtocht van goederen richting Normandië beveiligde. Voor zijn bijzondere verdiensten tijdens de Tweede Wereldoorlog onderscheidden verschillende naties de heer Pieter Coussaert met niet minder dan 13 militaire eretekens.

Zeemacht

Het is vanuit deze Royal Navy Section Belge dat op 1 februari 1946 de Zeemacht voortkwam. De Marine kijkt vandaag met veel respect terug op de heldendaden die mannen zoals Pieter Coussaert destijds leverden en is erkentelijk voor de geleverde offers. Wanneer de Marine in 2021 haar 75ste verjaardag kan vieren, is dit enkel en alleen te danken aan dergelijke voorvechters.

Verjaardag in tijden van corona

Gino, de zoon van Pieter, en de Marine hadden de verjaardag liever grootser gezien met een optreden van het Koninklijke Muziekkapel van de Marine in het rusthuis in Nieuwpoort, maar door de coronamaatregelen kon deze wens niet doorgaan. In de plaats kwam de Admiraal persoonlijk langs en werd er een filmpje met een speciale happy birthday versie door de muziekkapel op groot scherm getoond.

Als moment suprême vloog een militaire helikopter tweemaal als eerbetoon aan een van onze laatste helden over Nieuwpoort.

(bron: WTV)

Roy Hare, laatste overlevende bevrijder van Ekeren, is niet meer

Op woensdag 4 oktober 1944 bevrijdde de Engelstalige Canadezen Ekeren van de Duitse bezetter. Een van de bevrijders was de toen 21-jarige Roy Hare. Hij overleed vrijdag 2 april 2021 op 97-jarige leeftijd. Hij was de laatste veteraan van het Essex Scottish Regiment of Canada.

Op vrijdag 4 oktober 2019 werd als eerbetoon aan de bevrijders op het Canadezenplein bij de inkom van Ekeren een gerestaureerde Howitzer 254 pounder geplaatst. De officiële plechtigheid werd toen bijgewoond door de toen 94-jarige sergeant Roy Here. Hij koos in 1943, samen met zijn broer, voor het leger en kwam in het Essex Scottish Regiment terecht en ingedeeld bij de infanterie waar hij antitankschutter werd. Roy vocht zich met zijn regiment een weg door Europa. “Hij was een geweldige heer en een van onze beste soldaten” getuigt Orton Heather, voorzitter van de Royal Canadian Legion in het stadje Sarnia, de woonplaats van Roy. Roy’s regiment verloor meer dan 550 manschappen en er vielen tweeduizend gewonden te betreuren. Minstens zestig onder hen sneuvelden in de Antwerpse regio.

Roy keerde pas in 1946 huiswaarts. Hij huwde, werd loodgieter, later pijpfitter en werkte meer dan dertig jaar in de bouw.

Hij ontving verscheidene eretekens, waaronder het ereburgerschap in zijn gemeente en de Franse Nationale Orde van het Legioen van Eer.

(Marc Wouters – foto RR)

Nieuwe Badge

De afgebeelde badge (nieuw ontwerp) is speciaal ontworpen voor Belgische Veteranen van de Belgische Krijgsmacht – Respect en Eer. Deze badge, 10 cm doorsnee, zal in productie gaan als er minimaal 30 stuks of meer aan bestellingen binnen zullen komen.

Voorzien van klittenband op de achterzijde kan deze unieke badge op zeer veel manieren getoond of gedragen worden.

De prijs per stuk bedraagt 13,50 €, inclusief verzendkosten.

Alvast bestellen-reserveren? Stuur dan even een e-mail naar bestellenbadges@gmail.com met daarin naam, adres en aantal badges.

Alleen bestellingen die via het vermelde e-mailadres binnenkomen

worden geaccepteerd .

Rob Vaneker – initiatiefnemer en ontwerper - redactie_tarsenaal@icloud.com

Dik drie jaar na overlijden verzetsstrijder Pieter Paul Baeten verschijnen zijn oorlogsmemoires: **“Vader zou trots zijn geweest op dit boek”**

Dik drie jaar na zijn overlijden (20.11.2017) komt er een autobiografisch boek uit van de Lierse verzetsstrijder **Pieter Paul Baeten**. Baetens drie kinderen vonden een uitgeverij die de oorlogsmemoires van hun vader wou publiceren. “Vader vond het belangrijk dat de oorlogsgruwel niet werd vergeten.”

Lierenaar Pieter Paul Baeten was amper veertien toen België verwikkeld geraakte in de Tweede Wereldoorlog. Nauwelijks een jaar later sloot de piepjonge Baeten zich aan bij Witte Brigade Fidelio. Het verhaal van die woelige periode in Baetens leven is nu te lezen in het boek ‘Overleven als Nacht und Nebel’.

“Onze vader was heel erg jong toen hij bij het verzet ging”, vertellen kinderen Nelly, Myriam en Achilles. “Hij ging naar school in het Atheneum in Berchem en daar was een leerkracht Latijn die in de vroege oorlogsjaren in een zwart SS uniform les gaf. Blijkbaar had papa het daar heel lastig mee en gaf dat de aanzet tot zijn revolte. Bij het verzet droeg onze vader pamfletten rond, maar hij deed ook meer gewaagde dingen. Zo overviel hij eens het gemeentehuis van Emblem. Doel was voedselbonnen buit maken om mensen te onderhouden die waren ondergedoken voor de Duitse bezetter.”

36 kilogram

In 1943 werd Pieter Paul Baeten echter verraden: het begin van een helletocht als zogenaamde Nacht und Nebel gevangene. Hij kwam terecht in verschillende Duitse strafkampen. “*Het verhaal in de kampen werd getekend door honger, luizen, vrieskou en totale onmenselijkheid*”, gaan Baetens kinderen verder. “*Als bij wonder slaagde papa er toch in om te overleven, al woog hij bij zijn terugkomst in Lier nog amper 36 kilogram.*”

Jarenlang zweeg Pieter Paul Baeten over zijn traumatische oorlogservaringen. “*Tot ik in het tweede middelbaar zat en thuis vertelde dat ik op school over de Tweede Wereldoorlog had geleerd*”, zegt Nelly Baeten. “*Het was onze grootvader, die bij ons inwoonde, die toen over vaders rol bij het verzet en zijn doortocht in de kampen begon. Daarop vertelde papa voor het eerst over wat hij had meegemaakt. Al was dat nog altijd niet helemaal van ganser harte. Zijn diepe emoties heeft hij daarbij nooit getoond, dat was iets wat hij een beetje verdrong.*”

Spreker in scholen

Pas op latere leeftijd ging Pieter Paul Baeten meer in detail in op hetgeen hij als jonge knaap had doorstaan. “*Samen met de familie bezocht hij enkele voormalige Duitse kampen*”, laat Baetens kroost weten. “*En na zijn pensioen werd hij gastspreker in tal van scholen. Vader vond het belangrijk dat het verleden niet werd vergeten, zodat de jongere generaties er lessen uit konden trekken. ‘Pas op voor extreme ideeën’ en ‘Koester uw vrijheid’ waren twee boodschappen die hij steeds meegaf.*”

Pieter Paul Baeten overleed eind 2017. In zijn laatste levensjaren zette Baeten Senior, met de hulp van zijn naasten, ook nog heel wat herinneringen op papier. Onlangs besloten de kinderen om die oorlogsmemoires in een boek te laten gieten. “*Papa zou trots zijn geweest op het resultaat. Op deze manier kunnen we zijn boodschap blijven uitdragen en dat zou hem zeker voldoening hebben gegeven.*”

(Kristof De Cnodder – HLN)

‘Overleven als Nacht und Nebel’ telt 160 pagina’s en kost twintig euro. Bestellen kan via www.epo.be.

Top Hat - de Amerikaanse Tentenstad 1945-1946

Sinds het einde van wereldoorlog II is de naam Top Hat een begrip op Linkeroever. Een stukje geschiedenis...

In mei 1945, na de overgave van Duitsland, besloten de Amerikaanse militaire autoriteiten op verschillende plaatsen 'Staging Area' of 'Wachtkampen' op te richten met het oog op repatriëring van hun soldaten naar de USA. Het kon weken duren vooraleer een schip hen naar huis bracht. In België werd dit kamp ingeplant niet ver van de haven, te Antwerpen Linkeroever. Het kamp was gelegen nabij de Waaslandtunnel, rechts van de expresweg Antwerpen-Zelzate, richting Zwijndrecht, daar waar nu de sportvelden en het Sint-Annabos gelegen zijn.

De officiële naam van dit kamp is 'Headquarters, United States Staging Area, Antwerp, Belgium, APO 562' maar de soldaten doopten hun tijdelijke verblijf 'Tophat'. De naam Tophat zou komen van een in onbruik geraakte oorlogscade. Andere bronnen vermelden dat het kamp werd genoemd naar de Belgische sigaret Tophat. De Amerikanen benoemden hun kampen tussen Le Havre and Rouen naar sigarettenmerken, de zogenaamde 'Cigarette Camps', oa. Lucky Strike, Pall Mall, Chesterfield, ... (Bron: the U. S. Army Military History Institute Reference Branch-1984).

Op 1 juni 1945 kwamen vanuit Duitsland Amerikaanse eenheden naar Antwerpen. Vooreerst werden 7200 landmijnen opgeruimd die er op de lage gronden kwistig door de Duitsers werden gelegd. Na het beëindigen van deze taak (uitgevoerd door Duitse krijgsgevangenen) werd de eenheid vervangen en kregen de nieuwe manschappen de opdracht banen en toegangswegen te trekken, naar de plannen getekend door de '358th Gen. 1 Service Regt'. De verdere afwerking van dit reusachtig kamp werd uitgevoerd door een nieuwe eenheid. Deze voorzag het kamp uiteindelijk van 2500 tenten, 500 gebouwen, cinema's (Paramount, Astor Theatre, Empire Theatre), Radio City Music Hall, twee openluchttheater met resp. 7500 en 1000 plaatsen, een ijsroomfabriekje, bakkerij, bibliotheek, drie kapsalons, strijkzaal, wasserij, schoenpoetshal, en Rode Kruis.

De Amerikaanse soldaten worden als gasten ontvangen. Het Antwerps burgerpersoneel, dat volgens Amerikaanse bronnen uitstekend Engels sprak, zal niets aan het toeval overlaten om de GI's het naar de zin te maken

De luxe in het kamp is ongekend na de ontberingen die de soldaten achter de rug hebben. Voor het wassen van de kleren en het poetsen van de schoenen worden krijgsgevangenen ingezet.

Het populairst bij de soldaten zijn uiteraard de bioscoop en de bar. De populaire en soms zelfs actuele films worden gedraaid in de cinema's waar iedere avond lange rijen soldaten een plekje proberen te bemachtigen. In het café wordt vooral veel bier getapt. Per dag wordt gemiddeld 3000 liter koffie geschonken en enkele duizenden donuts verkocht.

De '85 Quatermaster Group' moest het kamp voorzien van voedsel, (iedere dag 34 ton) en kledingstukken. In het midden van het kamp was een kapel gebouwd voor drie godsdiensten: katholieke, protestantse, Joodse.

Het kamp was verdeeld in zesentwintig blokken. De tentenstad heeft een totale lengte van twee kilometer en is op sommige plaatsen een kilometer breed. Er was plaats voor ongeveer 16.500 man, het bestendige personeel, en zowat 2500 Duitse krijgsgevangenen. Het kamp was in dienst sinds 1 juli 1945 en sloot officieel zijn activiteiten op 2 april 1946 wanneer de laatste soldaat met de 'Vassar Victory' inschepte.

Van juli 1945 tot maart 1946 verzekerden 371 'Liberty Ships' en 91 'Victory Ships' de repatriëring naar de USA van 253.151 onderofficieren en soldaten en 18.634 officieren. Het was mei 1946 wanneer de opruiming en liquidatie van alle infrastructuur volledig was voltooid.

In het Sint-Annabos zijn hier en daar nog overblijfsels te vinden van het kamp. De rechte lanen in het bos verwijzen nog naar de kruisingen van de blokken.

Er werd ook een eigen tijdschriftje uitgegeven: 'The Tophat Tales' met mededelingen over het Tophat leven. Tot op heden is er nergens een exemplaar van dit tijdschrift terug te vinden: noch in de Belgische noch in de Amerikaanse archieven.

Bronnen: *Hoe een stukje Borgerweert wandelbos werd* – J. Moens. 1983

Foto's : <http://www.skylighters.org/special/cigcamps/camptophat.html>

Doelstellingen van het KVVK

- *Verenigingen samen brengen die de vaderlandsliefde in de meest brede betekenis van het woord in ere wensen te houden, om banden te verstevigen en de onderlinge samenwerking te bevorderen. Ze worden aangespoord deze doelstellingen op te nemen in hun statuten.*
- *IJveren voor de ontwikkeling van de vaderlandsliefde en burgerzin bij de jeugd.*
- *De herinnering levendig houden aan de betekenisvolle historische gebeurtenissen.*
- *De erkenning van de democratische waarde van de humanitaire- en vredesgedachte.*
- *De samenwerking bevorderen met gelijkgezinde organisaties in gans het land.*

Het Verzet

Reeds in de zomer van 1940 weigeren mannen en vrouwen de bezetting te aanvaarden. Hieruit ontstaat een engagement dat zich vertaalt naar acties tegen de bezetter en het milieu dat hen steunt. Het gevolg is een groeiende repressie door de bezetter die parallel loopt met de verdere evolutie van het verzet.

De ontwikkeling van de belangrijkste componenten

Het verzet krijgt aanvankelijk vorm bij de Franstalige kleine burgerij en de burgerij uit de middenklasse, die aanleunen bij de milieus van oud-strijders waar een germanofoob patriotisme overheerst. Deze weerstand is al meteen duidelijk van bij de eerste maanden van de bezetting, door de hulp aan Britse soldaten die naar Groot-Brittannië willen terugkeren, de oprichting van beginnende cellen van inlichtingendiensten, het opstellen van verschillende clandestiene pamfletten en door de deelname aan vaderlandslievende manifestaties.

Een andere fundamentele waarde van het verzet is het antifascisme. Dat wordt voor de oorlog vooral gedragen door de Kommunistische Partij van België (KPB). Na de Duitse invasie in de Sovjet-Unie in juni 1941, engageren de communisten zich volop voor de bevrijding van het grondgebied. Omdat ze zich bewust zijn van hun marginale positie lanceert de KPB in de herfst van 1941 het Onafhankelijkheidsfront (OF), een structuur die bedoeld is als overkoepeling van alle verzetsinitiatieven op vaderlandslievende en niet-ideologische basis. Het OF slaagt erin om verschillende initiatieven aan te trekken die hun oorsprong vinden in het gematigde linkse kamp. De socialisten en de vaderlandslievende rechtse vleugel doen niet mee.

Oorspronkelijke legende: De illegale « Libre Belgique ». Foto genomen in 1944 in de clandestiene drukkerij, 87 rue St. Gilles in Luik (foto CegeSema)

Deze laatsten hergroeperen zich met name in het Belgisch Legioen, een beweging gegroeid uit de militaire groepering die in de herfst van 1940 de Koning wou ondersteunen en die zich vanaf 1941 hervormt in een organisatie bedoeld om steun te bieden aan de Angelsaksische geallieerden ter voorbereiding van de bevrijding. Vanaf 1944 gaat ze verder onder de naam het

Ontwikkelingsfactoren

Oorspronkelijke legende: Radio operatoren aan het werk, z.d (CegeSoma)

Begin 1942 telt de georganiseerde weerstand nog maar enkele honderden cellen, vooral geconcentreerd in de grote steden en in de industriegebieden van Wallonië. Stilaan groeit ze en in de zomer van 1944 is ze verspreid over het hele grondgebied. Ze telt dan plusminus 150.000 leden, wat ongeveer 3% vertegenwoordigt van de bevolking tussen 16 en 65 jaar.

Deze ontwikkeling is deels het gevolg van de verontwaardiging over de deportatie van de Joden in de zomer 1942, en van het in voege treden in oktober van

hetzelfde jaar van de verplichte tewerkstelling in Duitsland. Er komt een brede verzetsbeweging op gang, vooral aangestuurd door het OF. De integratie van de werkweigeraars in de clandestiene structuren en vooral de onderlinge betrokkenheid die nodig is om de tienduizenden onderduikers ter hulp te schieten, verbreedt de basis van het verzet, dat zich vanaf dan ook op platteland ontwikkelt.

De verhoogde afkeer van de Duitsers zorgt ook voor een steeds grotere deelname aan het actieve verzet. Er heerst ook rancune tegenover de collaborateurs die de bezetter steunen in haar steeds repressiever wordende regime. De evolutie van de internationale situatie vanaf eind 1942 - met name de Sovjetoverwinning in Stalingrad (begin 1943), de Italiaanse capitulatie (zomer 1943) en de ontschepping in Normandië (juni 1944) – doen het aantal leden stijgen.

Bij het einde van de bezetting is het verzet nog steeds samengesteld uit drie grote groepen: de Franstalige kleine burgerij en burgerij uit de middenklasse (ontsnappingsroutes, inlichtingendiensten, Belgisch Nationale Beweging BNB), het conglomeraat van organisaties rond het OF en tenslotte het zeer machtige GL.

Balans

Ook al kan het verzet de greep van de Duitsers op het land niet merkbaar verzwakken, toch betekent ze een ernstige hindernis voor deze laatste - vooral vanaf de herfst van 1943 wanneer ze de sabotage begint op te drijven. Bovendien maakt de hulp geboden aan de geallieerden tijdens het bevrijdingsoffensief het mogelijk om de bevrijding van het Belgisch grondgebied te versnellen.

Dankzij het engagement van het verzet worden er tienduizenden documenten verzameld en overgemaakt aan de Belgische en Britse diensten in Londen. Honderden piloten, verzetsstrijders, belangrijke publieke figuren en toekomstige soldaten zijn daarenboven overgebracht naar Groot-Brittannië via ontsnappingsroutes.

Verschillende aanslagen maken een eind aan het optreden van de verklikkers. Net zoals de clandestiene pers, hebben ze zowel een moreel als een politiek doel: de bevolking ontraden om over te lopen of om de bezetter verder nog te steunen. Door haar nauwe contacten met de Belgische regering

in Londen vergemakkelijkt het verzet daarenboven het heropstarten van het publieke leven na de bevrijding. Bovendien draagt ze bij tot het verhogen van het krediet dat België heeft bij de overwinnaars van het conflict.

Tenslotte is haar waarde ook humanitair. Dankzij verzetslieden ontsnappen heel wat soldaten en duizenden werkweigerers aan moeilijke levensomstandigheden en aan een onzeker lot. Duizenden Joden kunnen onderduiken en ontsnappen daardoor aan een zekere dood.

Erfenis

Ondanks deze positieve balans, dikwijls het resultaat van zware opofferingen (tienduizenden weerstanders worden gearresteerd; er zijn ongeveer 15.000 doden), laat het verzet een bescheiden erfenis na. Haar reputatie is soms bezoedeld door een overdaad aan geweld (moeilijk te verantwoorden aanslagen, diefstal voor persoonlijk gewin) en door het kunstmatig doen aangroeien van het aantal leden bij de bevrijding. Daarenboven worden haar activiteiten in september 1944 zeer miskend door het grote publiek, wiens dankbaarheid vooral uitgaat naar de geallieerden.

Maar het verzet heeft het vooral moeilijk om na de bevrijding met één stem te spreken. De verschillende belangengroepen die er deel van uitmaken, hernemen hun onafhankelijke positie eens de gemeenschappelijke vijand verslagen is. Het verzet bevindt zich van dan af in de schaduw van de katholieke, socialistische en liberale partijen, die opnieuw de pilaren van de Belgische samenleving vormen. Ze verliest elke politieke connectie na de ineenstorting van de Communistische Partij in de context van de Koude Oorlog en ze valt verder uiteen tijdens de Koningskwestie.

Vanaf 1960 tenslotte kan haar belangrijkste referentiepunt, namelijk het patriottisme, moeilijk gehandhaafd blijven in een land waar het unitaire model in vraag gesteld wordt. Het verzetsimago valt samen met een voltooid verleden tijd. Ondanks een reële activiteit van het verzet in Vlaanderen, is de herinnering hieraan beperkt en haar imago uitgesproken negatief, terwijl men in Wallonië vooral de nadruk legt op het antifascistische beeld. De erfenis van het verzet blijft nochtans belangrijk bij de strijd tegen extreemrechts en de verdediging van de democratie. Maar tegelijk verschuift het zwaartepunt van de erfenis van de Tweede Wereldoorlog meer en meer naar de vervolging van de Joden.

(Maerten, Fabrice – Cegesoma)

Borgerhout: Pop-up expo Vreugde & Verdriet

Na het succes van de tijdelijke tentoonstelling *Vreugde & Verdriet. Antwerpen bevrijd 1944-1945* herneemt het Vredescentrum deze expo vanaf september 2020 in pop-up editie! *Vreugde & Verdriet* reist maandelijks langs verschillende locaties in Antwerpen. In **mei 2021** vind je de pop-up in **Bibliotheek Vrede in Borgerhout**.

Je kunt de pop-up expo individueel bezoeken of met een gids (voor boekingen: info@vredescentrum.be). Ook ditmaal is er een **gratis aanbod** voor alle klassen uit het lager en secundair onderwijs uit Antwerpen.

De pop-up expo stelt historische foto's, films en verhalen uit de bevrijdingsperiode centraal.

De vreugde over de bevrijding van de stad maakt in september 1944 snel plaats voor angst voor bommen en vernieling, honger door voedseltekort en bezorgdheid over het lot van geliefden ergens ver weg. Ook verschilt het sterk per district wanneer de bevrijding komt.

Locatie: Bibliotheek Vrede, Moorkensplein 19, 2140 Antwerpen

Openingsuren: dinsdag en donderdag van 10u00 tot 18u00 woensdag van 10u00 tot 20u00.

Individuele bezoekers zijn welkom op di-wo-do. De bibliotheek is op maandag en vrijdag en in het weekend gesloten. **Klasbezoeken** zijn welkom om maandag en vrijdag, onder voorbehoud van de geldende coronamaatregelen. Een **groepsbezoek met gids** boeken? *Neem contact op met het Vredescentrum: info@vredescentrum.be / 03 338 3651. Gelieve rekening te houden met wijzigende toegankelijkheid van de locatie in verband met corona-maatregelen. Raadpleeg voor je bezoek de actuele situatie op de website van [Bibliotheek Vrede](#). *(onder voorbehoud)

Reservaties onder voorbehoud van de dan geldende maatregelen tegen het coronavirus. Mogelijke annuleringen worden gecommuniceerd en zijn kosteloos.

Lezing “Verzet in Antwerpen tijdens WOII”

Het Vredescentrum nodigt op Erfgoeddag **historicus Nico Wouters** uit om de rol van het verzet in Antwerpen tijdens de Tweede Wereldoorlog te belichten.

Het verzet in Antwerpen (1940-1944). Impressies, bedenkingen en lessen

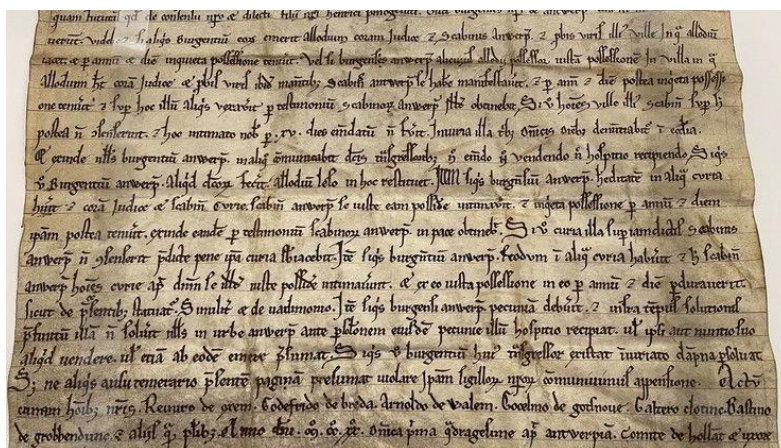
De stad Antwerpen was tijdens de Tweede Wereldoorlog één van de belangrijkste centra van het verzet in Vlaanderen. In een eerste schets, bekijkt Nico Wouters de belangrijkste verzetsorganisaties die in Antwerpen ontstonden, zoals het militaire verzet met onder meer de Nationale Koningsgezinde Beweging, de Witte Brigade/Fidelio en het Onafhankelijkheidsfront. Ook schetst hij enkele algemene trends zoals de grote vermenging van het verzet met openbare diensten en het belang van de haven. Op basis van de Antwerpse casus trekt hij enkele algemene lessen, met het oog op een (kritische) herwaardering van het verzet voor vandaag.

Nico Wouters is doctor in de geschiedenis en hoofd van het **CegeSoma** (Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij), een instelling die onderzoek doet naar conflicten en oorlogen in de 20ste eeuw en hun gevolgen op de Belgische samenleving. Hij is gespecialiseerd in de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog** en in het bijzonder in onder meer de Jodenvervolgung en het verzet, en de rol van staten en overheden in geschiedenis- en herinneringspolitiek.

Je kan de lezing digitaal volgen vanaf **zaterdag 24 april 2021 14u00 – 15u00** via de website van het Vredescentrum www.vredescentrum.be. (startpagina – agenda)
Info: 03-338 36 51 – info@vredescentrum.be

Antwerpen viert 800 jaar 't Stad

Heb je je al eens afgevraagd waarom Antwerpen er uitziet zoals het er vandaag uitziet? Waarom je als bewoner zo verknocht bent aan de stad? Waarom je als bezoeker de bijzondere charme van de stad weet te waarderen? De huidige stad is het resultaat van een eeuwenlang proces. Kleine en grote gebeurtenissen kneedden deze samenleving tot wat ze vandaag is. Elke generatie voegde er iets aan toe of liet haar sporen achter. Het hedendaagse stadsbeeld vormt daarbij een prachtig decor met vaak eeuwenoude gebouwen.

Charter 1221

In 1221 werden belangrijke vrijheden verleend aan de stad.

Deze 800ste verjaardag willen we herdenken met een zoektocht naar gebeurtenissen en ontwikkelingen die in de Antwerpse geschiedenis bepalend waren. Ontdek hier het programma en laat je verrassen door tal van bekende en minder bekende weetjes over Antwerpen.

Waarom viering 800 jaar stad in 2021?

In 1221 verleende Hendrik I, hertog van Brabant, twee vrijheidsbrieven aan de stad Antwerpen. De eerste brief is gedateerd eind februari, de tweede brief volgde in maart 1221. Alhoewel Antwerpen reeds eerder rechtspersoonlijkheid bezat, wordt dit moment als een symbolische datum voor het zelfbestuur van de stad beschouwd.

In een politiek onrustige periode vormde het verlenen van stadsrechten een efficiënt middel waarmee de hogere overheid, de hertog van Brabant, zich van de steun van de steden kon verzekeren. Voor de betrokken steden was het een bevestiging van hun macht en zelfstandigheid. Het streven naar stedelijke vrijheden en stedelijke autonomie zijn thema's die doorheen de eeuwen de geschiedenis van de stad bepaalden.

De vrijheidsbrieven uit 1221 worden bewaard in het Antwerpse stadsarchief. Ze bevestigden vooral een aantal juridische en economische vrijheden. Zo werd het de Antwerpenaren toegestaan om zelf recht te spreken bij betwistingen over onroerende goederen. Wie schulden had, kon uit de gemeenschap gezet worden en daarmee alle voorrechten en bescherming verliezen. Tot slot werd de stad ook stad vrijgesteld van belastingen, met uitzondering van bepaalde gevallen.

De vrijheidsbrieven van 1221 vormen slechts de aanleiding om te grasduinen in het fenomeen stad en stedelijkheid. Al in de 9de eeuw had zich in het Antwerpse stadscentrum een pre-stedelijke nederzetting ontwikkeld. Binnen een beveiligd gebied van zo'n 2 hectaren, de Burcht, bloeide een relatief complexe samenleving met dichte bebouwing en bewoners die leefden van handel of zich specialiseerden in bepaalde ambachten. Hiermee was de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van de stad.

Rond het jaar 1200 was het stedelijk gebied al tot 30 hectaren uitgebreid, een ruimtelijke groei die zich in de daaropvolgende eeuwen doorzet. Het belang van Antwerpen als handelsstad groeide gedurende de middeleeuwen en mondde uit in de Gouden Eeuw van Antwerpen, de bloeiperiode in de 16de eeuw wanneer Antwerpen op het internationale vlak een eersterangs rol speelt als metropool van het Westen.

Ook wanneer in de 19de eeuw de industrialisatie zich doorzet zal Antwerpen opnieuw een speler van wereldbelang worden en is de ontwikkeling van de haven de belangrijkste motor die tot op heden de economie in de stad bepaalt.

... en voor je het weet staan we met beide benen in de hedendaagse stad: zo'n 200 km² groot, met ruim een half miljoen inwoners, de grootste stad van Vlaanderen. Enerzijds een bruisende, en aantrekkelijke omgeving om in te leven, waar je anderzijds ook de problemen van een grootstedelijke samenleving aantreft. Maar niets nieuws onder de zon. Veel van wat ons vandaag bezighoudt was ook in het verleden actueel. De herdenking van 800 jaar stadsrechten geeft ons een mooie kapstok om achterom te kijken en het rijke Antwerpse verleden te ontdekken.

Een tijdreis door Antwerpen

Het programma bestaat uit verschillende initiatieven en heeft voor ieders wat te bieden:

- **Verhalen:** het verleden van Antwerpen is een mix van grote en kleine gebeurtenissen, bekende en nog verborgen of minder gekende verhalen.
- **Online lezingenreeks:** wie voor meer diepgang zoekt over een specifiek thema houdt zeker ook het programma van de online lezingenreeks in de gaten.
- **Open Monumentendag:** op zondag 12 september stellen verschillende locaties hun deuren open en dit zal voor de editie 2021 in het teken staan van 800 jaar stad en stedelijkheid. Begin augustus kan je het programma hier terugvinden.
- **Wandelingen**

Door de huidige coronamaatregelen is het aanbod voor het feestjaar vooral digitaal. Blijf op de hoogte van updates door je in te schrijven op [de nieuwsbrief](#) en de sociale mediakanalen van [@antwerpenmorgen](#) in het oog te houden.

Wie werkt er aan mee?

Dit feestjaar is een initiatief van stad Antwerpen.

N.B.: voor meer uitleg – blauwe tekst onderlijnd – Ctrl+klikken voor koppeling

(Stad Antwerpen)